

Obvinení z trestného činu s postihnutím

Ludia s mentálnym a psychosociálnym postihnutím, ktorí sú podozriví alebo obvinení v trestnom konaní, čelia mnohým prekážkam, ktoré im bránia v účasti na trestnom konaní. Tieto prekážky zvyčajne súvisia s neprístupným fyzickým prostredím, nedostatkom informácií v prístupných formátoch a vhodných komunikačných technológiách, ako aj s nedostatkom kvalifikovanej právnej pomoci a zastúpenia. Zatiaľ čo vnútroštátne právne predpisy - všeobecné aj procesné - nemusia účinne vykonávať existujúce normy OSN a EÚ týkajúce sa rovnakého prístupu k službám v oblasti spravodlivosti a procesných opatrení, tento problém ešte zhoršuje nedostatočná informovanosť, znalosti a zručnosti v tejto oblasti medzi odborníkmi pracujúcimi v systéme trestného súdnictva. V dôsledku toho sú prípady osôb so zdravotným postihnutím často traumatizujúce z dôvodu nemožnosti primerane uplatniť svoje právo na obhajobu, ale aj z dôvodu nerovnováhy moci, ktorú tieto obmedzenia vytvárajú.

FÓRUM sa podieľa na realizácii dvojročného európskeho projektu s oficiálnym názvom **Umožnenie účasti obvinených osôb s mentálnym a psychosociálnym postihnutím na trestnom konaní a ich prístup k spravodlivosti (Enable)**. Cieľom projektu je podporiť prístup k spravodlivosti a spravodlivejšie trestné konanie pre obvinené osoby s mentálnym a psychosociálnym postihnutím v 8 krajinách EÚ.

Na základe odporúčaní ľudí so zdravotným postihnutím, literatúry a odborníkov z oblasti trestného súdnictva sme spolu s našimi partnermi stanovili nasledujúce ciele projektu:

- **Zvyšovať povedomie** o prekážkach účasti a spôsoboch ich prekonávania, ktorým čelia obvinení s mentálnym a psychosociálnym postihnutím v systéme trestného súdnictva, a najmä ženy so zdravotným postihnutím a osoby zbavené slobody;
- **Posilniť kapacity odborníkov** v oblasti trestného súdnictva (právnikov, polície, prokurátorov a/alebo sudcov) s cieľom zabezpečiť poskytovanie primeraných a procesných úprav v systéme trestného súdnictva v súlade s právom EÚ a medzinárodným právom v oblasti ľudských práv;
- **Posilniť spoluprácu a výmenu skúseností** medzi občianskou spoločnosťou a odborníkmi v oblasti trestného súdnictva s cieľom optimalizovať prístup k právnym službám pre obvinených s mentálnym a psychosociálnym postihnutím.

V rámci projektu sa plánujú tieto činnosti:

- **Výskum** zameraný na pochopenie skúseností a prekážok účasti obvinených osôb s mentálnym a psychosociálnym postihnutím v systéme trestného súdnictva. Zahŕňa zhromažďovanie odporúčaní od obvinených osôb s mentálnym a psychosociálnym postihnutím, ako aj od odborníkov v oblasti trestného súdnictva;
- Vypracovanie prispôsobiteľnej a prakticky orientovanej **príručky (príručiek)** pre odborníkov v oblasti trestného súdnictva o rovnakom zaobchádzaní s obvinenými osobami s mentálnym a psychosociálnym postihnutím, ktorá sa zameria na to, ako zabezpečiť účasť, začlenenie a spravodlivé zaobchádzanie s obvinenými osobami s mentálnym a psychosociálnym postihnutím, a
- Vypracovanie **interdisciplinárneho protokolu** a návrhov na zlepšenie prístupu k právnym službám pre obvinených s mentálnym a psychosociálnym postihnutím prostredníctvom prepojenia existujúcich služieb. Bude slúžiť na vypracovanie

koordinovaného prístupu a protokolu pre praktickú reakciu na zlepšenie prístupu k právnym službám (ako je právna pomoc, prístup k obhajcovi, restoratívne služby).

Projekt čerpá z odborných znalostí a skúseností nadácie Validity Foundation a partnerov konzorcia, s ktorými sme už predtým vyvinuli [praktické nástroje pre osoby so zdravotným postihnutím - obeť trestných činov](#) - na uľahčenie ich účasti na procesoch trestného súdnictva v rámci projektu [Voices for Justice](#), ktorý skúmal [prístup k spravodlivosti pre deti s mentálnym postihnutím](#), odhalili zneužívanie detí so zdravotným postihnutím v ústavoch v projekte [CHARM](#) a vyvinuli nástroje na zlepšenie zručností právnikov pri zastupovaní detí s mentálnym postihnutím v projekte "[Inovácia európskych právnikov na podporu práv detí so zdravotným postihnutím](#)".

Právne štandardy

Ciele a aktivity projektu vychádzajú z medzinárodných noriem a noriem EÚ týkajúcich sa prístupu k spravodlivosti pre osoby so zdravotným postihnutím. Viac informácií o tomto rámci je k dispozícii tu:

- [United Nations' Convention on the Rights of Persons with Disabilities](#) (articles 4,5,9,12,13)
- [International Principles and Guidelines on Access to Justice for Persons with Disabilities](#)
- [Charter of Fundamental Rights of the European Union](#) (articles 47-49)
- [Directive 2013/48/EU on the right of access to a lawyer in criminal proceedings](#)
- [Directive \(EU\) 2016/1919 on legal aid for suspects and accused persons in criminal proceedings](#)
- [Directive 2010/64/EU on the right to interpretation and translation in criminal proceedings](#)
- [Directive 2012/13/EU on the right to information in criminal proceedings](#)
- [Directive \(EU\) 2016/343 on the strengthening of certain aspects of the presumption of innocence and of the right to be present at the trial in criminal proceedings](#)
- [Directive 2019/882 on the accessibility requirements for products and services](#)
- [European Union Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021-2030](#)

Projekt sa realizuje v deviatich krajinách EÚ (Rumunsko, Portugalsko, Česká republika, Slovensko, Belgicko, Bulharsko, Slovinsko, Španielsko a Litva). Za projektové aktivity v Českej republike a na Slovensku zodpovedá Fórum pre ľudské práva. Projekt trvá od septembra 2022 do augusta 2024.

Našimi partnermi v projekte sú:

- [VALIDITY](#) (Maďarsko)
- [International Commission of Jurists](#) (Belgicko)
- [Centrul de Resurse Juridice](#) (Rumunsko)
- [Kera Foundation](#) (Bulharsko)
- [Pravni center za varstvo človekovih si pravic](#) (Slovinsko)
- [Pischikos sveikatos perspektyvos](#) (Litva)
- [Plena inclusión](#) (Španielsko)
- [FENACERCI](#) (Portugalsko)

VALIDITY

CENTRUL DE RESURSE
JURIDICE

FENACERCI

FORUM
Human Rights

icj
International
Commission
of Jurists
European Institutions (ICJ-EI)

KERRY FOUNDATION

PIC
CENTRE FOR PRISON STUDIES
RESEARCH AND PRACTICE IN PENALITY

Plena
inclusión

PSIHIKOS
SVEIKATOS
PERSPEKTYVOS

Údaje o projekte: Umožnenie účasti obvinených osôb s mentálnym a psychosociálnym postihnutím na súdnom konaní a ich prístupu k spravodlivosti (101056701 - ENABLE - JUST-2021-JACC).

Vyjadrené názory a stanoviská sú však výhradne názormi autora (autorov) a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo Európskej komisie. Európska únia ani orgán poskytujúci pomoc za ne nemôžu niesť zodpovednosť.

**Financovaný
Európskou úniou**